

Bestemmingsplan parapluherziening Archeologie

(Vastgesteld bij raadsbesluit 100, d.d. 23 september 2010)

*(Brief RvSt., d.d. 21-12-2010, nr. 201012382, geen beroep c.q. verzoek om
voorlopige voorziening ingediend.*

Het bestemmingsplan is ingaande 17-12-2010 onherroepelijk geworden.)

INHOUD

BLZ.

I.	TOELICHTING	
1.	INLEIDING	4
1.1	Aanleiding bestemmingsplan	4
1.2	Begrenzing van de parapluzie	4
1.3	Doel	4
1.4	Geldende bestemmingsplannen	4
1.4.1	Bestemmingsplannen	4
2.	BESCHRIJVING BESTAANDE SITUATIE	6
2.1	Geschiedenis	6
2.2	De archeologische waarden- en verwachtingenkaart op de plankaart	8
3.	BELEIDSKADER	9
3.1	Inleiding	9
3.2	Archeologie	9
3.2.1	Nationale regelgeving	9
3.2.2	Provinciaal beleid.....	10
3.3.3	Gemeentelijk beleid	10
4.	OPZET BESTEMMINGSPLAN	10
4.1	Juridisch kader	11
4.1.1	Inleiding	11
4.1.2	Inleidende bepalingen	11
4.1.3	Bestemmingsbepalingen	11
4.1.4	Algemene bepalingen	11
4.1.5	Overgangs- en slotbepalingen	12
5.	ECONOMISCHE UITVOERBAARHEID	12
6.	OVERLEG	12

BIJLAGE:

II. REGELS

I. Toelichting

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding paraplubestemmingsplan

Op 1 september 2007 is de Wet op de archeologische monumentenzorg in werking getreden. Deze wet is in hoofdstuk V van de Monumentenwet 1988 (hierna: de Monumentenwet) opgenomen. De wijziging van de Monumentenwet is ingegeven door het Europese verdrag inzake de bescherming van het archeologisch erfgoed, tot stand gekomen op 16 januari 1992 te Valletta. Deze wetwijziging houdt in dat gemeenten bij de vaststelling van een bestemmingsplan rekening houden met archeologische waarden in de bodem.

Volgens de Memorie van Toelichting (TK, vergaderjaar 2003-2004, 29 259, nr.3, blz. 8) dienen gemeenten in de voorbereidingsfase van een nieuw bestemmingsplan inventariserend archeologisch onderzoek te laten uitvoeren. De onderzoeksresultaten zullen in het bestemmingsplan moeten worden vertaald. De Monumentenwet biedt gemeenten de mogelijkheid om voorwaarden te verbinden aan het uitvoeren van bodemroerende activiteiten voor de gebieden waar door middel van inventarisatie is vastgesteld dat ze (potentieel) archeologisch waardevol zijn.

In dit bestemmingsplan wordt ter bescherming van archeologische waardevolle gebieden de dubbelbestemming 'Waarde (archeologie)' toegevoegd en worden regels opgenomen die het mogelijk maken voorwaarden met betrekking tot archeologie te verbinden aan bouwvergunningen.

1.2 Begrenzing van de parapluperziening

De parapluperziening heeft betrekking op gebieden met een vastgestelde archeologische waarde of archeologische verwachting. Deze gebieden liggen verspreid over het grondgebied van de gemeente Den Haag. De parapluperziening bestaat uit de volgende gebieden:

- vastgestelde archeologisch waardevolle gebieden (Waarde I);
- gebieden met hoge verwachting dat er archeologische resten aanwezig zijn (Waarde II).

1.3 Doel

Het paraplubestemmingsplan Archeologie heeft tot doel regels op te nemen ter bescherming en behoud van archeologische waarden in de gemeente Den Haag.

1.3 Geldende bestemmingsplannen

1.3.1 Bestemmingsplannen

Dit paraplubestemmingsplan heeft betrekking op de volgende plangebieden:

- bestemmingsplan Madestein 2001 (Nieuw Madestein)
- bestemmingsplan De Uithof 1° herziening
- bestemmingsplan en uitwerkingsplan Ockenburgh
- uitwerkingsplan Kijkduin (west/post)
- bestemmingsplan Meer en Bos
- bestemmingsplan Centrum Loosduinen 1979
- bestemmingsplan Houtwijk 2° herziening (integraal)
- bestemmingsplan Zichtenburgh
- bestemmingsplan Villapark Uithofslaan (De Uithof 2° herziening)
- uitwerkingsplan Berestein
- bestemmingsplan Parkzicht
- uitwerkingsplan Vrederust-west
- uitwerkingsplan Bouwlust
- uitwerkingsplan Vrederust-oost
- bestemmingsplan Woonwagenlocatie Strijkkade
- uitwerkingsplan Morgenstond
- bestemmingsplan Zuidlarenstraat
- bestemmingsplan Kerketuinen

- bestemmingsplan Duinlaan 1^e herziening
- bestemmingsplan Vogelwijk
- bestemmingsplan Bloemenbuurt
- bestemmingsplan Bomenbuurt
- bestemmingsplan Duindorp
- bestemmingsplan Bosjes van Poot
- bestemmingsplannen Regentesse-Valkenboskwartier Noord en Noord-Zuid
- bestemmingsplan Zeeheldenkwartier
- bestemmingsplan Duinoord
- bestemmingsplan Statenkwartier e.o.
- voorbereidingsplan Statenkwartier
- bestemmingsplan Zorgvliet e.o.
- bestemmingsplan Scheveningseweg
- bestemmingsplan Scheveningen Haven
- bestemmingsplannen Scheveningen Dorp-west en oost
- bestemmingsplan Renbaankwartier
- bestemmingsplan van Stolkpark
- bestemmingsplan Scheveningse Bosjes
- bestemmingsplan Archipelbuurt/Willemspark II
- bestemmingsplan Oostduin-Arendsdorp
- bestemmingsplan Benoordenhout
- bestemmingsplan Belgisch Park
- bestemmingsplan Wittebrug
- bestemmingsplan Scheveningen-badplaats
- uitwerkingsplan Pompstation
- bestemmingsplan Noordelijke Randweg
- bestemmingsplan Bosjes van Zanen
- bestemmingsplan Lijnbaan
- bestemmingsplan Binnenhof e.o.
- bestemmingsplan Spuikwartier
- bestemmingsplan Grote Marktstraat e.o.
- bestemmingsplan Rivierenbuurt
- bestemmingsplan Stationsweg e.o.
- bestemmingsplan Bezuidenhout-West II
- bestemmingsplan Marlot-Reigerbergen
- uitwerkingsplan Moerwijk
- bestemmingsplan Spoorwijk
- bestemmingsplan Laakkwartier Noord
- bestemmingsplan Hoornwijck
- bestemmingsplan Park Leeuwenbergh 1979
- bestemmingsplan Westvlietweg 1992
- bestemmingsplan Ypenburg-Nootdorp
- bestemmingsplan St. Jacobskerk e.o.

In deze bestemmingsplannen zijn thans geen regelingen opgenomen omtrent het behoud en de bescherming van archeologische waarden bij bodemversturende werkzaamheden. Onderhavig bestemmingsplan voorziet hierin.

2. BESCHRIJVING BESTAANDE SITUATIE

2.1 Geschiedenis

Bekende archeologische gegevens

De gemeente Den Haag heeft een rijk archeologisch verleden. De oudste tot nu toe binnen de gemeentegrenzen aangetroffen resten dateren uit het 4^e millennium v. Chr. Dit heeft met de specifieke bodemgesteldheid te maken. Een deel van de stad is gelegen in het zogenaamde strandwallenlandschap. In de loop der tijd kwamen deze strandwallen steeds langer droog te liggen, tot het moment dat de zee deze zelfs bij hoog water niet meer overspoelde. Door opstuiving ontstonden er duinen. Er ontstonden nieuwe strandwallen door de aanvoer van zand en verlegde de kust zich verder naar het westen. Tussen de droge, enkele honderden meters brede ruggen lagen natte, lagere delen, de strandvlaktes. De natte strandvlaktes werden geleidelijk opgevuld met veen en planten, die een pakket halfverteerde resten vormden waarop nieuwe vegetatie groeide.

Voor de Haagse geschiedenis is de vorming van het strandwallenlandschap essentieel geweest, want op de hoge ruggen bestond de mogelijkheid voor langdurige bewoning. De eerste bewoners van de vroegste duinen trokken hier al omstreeks 3800 v. Chr. vanuit het rivierengebied naar toe.

Omdat de strandwallen steeds meer laaggelegen gebieden afsloten, kreeg de regio met een grondwaterstijging te maken, waardoor bewoning op de meest oostelijk gelegen ruggen niet meer mogelijk was. Latere prehistorie komt dan ook vooral voor op de westelijker gelegen strandwallen.

In de ijzertijd, de periode tussen 800 v. Chr en het begin van de jaartelling, werden de strandwallen bewoond. Rond 500 v. Chr. begon voor de kust van Zuid-Holland de zee weer terrein te winnen. Vanuit de monding van de Maas sloeg het water diepe gaten in het daarachter liggende veenlandschap. Via de getijdengeulen kon het veen in het veenpakket opgeslagen water direct de zee instromen. Een van deze geulen was de Gantel. De bewoning was weer mogelijk op het veen en de klei. Het zeewater kon via de geulen het land instromen en er klei afzetten. Hierdoor was het gebied drassig. Tot het begin van de Romeinse tijd trokken de bewoners zich terug op de strandwallen. In deze periode werd ook zout gewonnen. Op verschillende plaatsen is specifiek aardewerk gevonden dat met zoutwinning in verband wordt gebracht. Er was sprake van een grotere bevolkingsdichtheid in de late ijzertijd. De introductie van de keerploeg in deze periode heeft waarschijnlijk gezorgd voor grotere landbouwopbrengsten.

Het Haagse gebied kent een bijzonder rijke Romeinse geschiedenis. Dit komt doordat in de 1^e eeuw na Chr. de bodem door het Gantelsysteem beter afwaterde en er dus relatief veel droge plekken waren waarop gewoond kon worden. Daarnaast waren er in het gebied gunstig gelegen, hoge terreinen bij gekomen in de vorm van oeverwallen en kreekruggen. Rond het midden van de 1e eeuw werd langs de huidige Oude Rijn een verdedigingslinie ingericht, de *limes*, met een stelsel van forten. De Romeinse hulpstroepen waren hier gelegerd.

In het laatste gedeelte van de 1^e eeuw was er binnen de huidige gemeente Voorburg een echte Romeinse stad gecreëerd, Forum Hadriani. De stad kreeg in de loop van de 2^e eeuw een vorm van stadsrecht. Deze stad had een inwonersaantal van circa 1500 mensen. In de 2^e eeuw was ons gebied rijk aan grote hoeveelheden boerennederzettingen. Deze boerderijen concentreerden zich vooral op de oeverwallen van de zijtakken van het Gantelsysteem en op de kreekruggen. Vooral in Den Haag zuidwest en het Wateringse Veld zijn daar veel resten van teruggevonden.

De noodzaak tot verdediging van het gebied heeft er voor gezorgd dat alles relatief goed ontsloten werd. De Haagse regio is dan ook de enige in Nederland waar de infrastructuur, zowel op het land als te water, met enige zekerheid is vastgesteld.

Van het einde van de Romeinse tijd is niet zoveel bekend. Duidelijk is wel dat onze streek ernstig ontvolkt raakte en dat de natuur er zijn rechten weer kon doen gelden. Pas enige eeuwen daarna vestigden zich pioniers uit het noorden in een grotendeels ongerept strandwallenlandschap.

Zeer belangrijk voor de Haagse regio was het ontstaan van de Jonge Duinen vlakbij de kustlijn vanaf de 10^e eeuw. Zware stormvloedten tastten toen de Noordzeekust aan, waardoor er zand loskwam door erosie. De wind transporteerde dit zand vervolgens landinwaarts en zette het af over het gehele kustgebied. De toenmalige bewoners werden gedwongen het kustgebied te verlaten, omdat alles onder een dikke laag zand verdween. Dit heeft tot gevolg gehad dat de in dat landschap aanwezige archeologie buitengewoon goed geconserveerd is gebleven.

Ook van archeologisch belang zijn de stads- en dorpskernen die onze gemeente rijk is. Naast de binnenstad van Den Haag (het dorp Die Haghe) zijn de kernen van Loosduinen die middeleeuwse wortels heeft, het vissersdorp Scheveningen en het toenmalige gehucht Eikenduinen.

Het dorp Die Haghe (het Binnenhofcomplex) is in de 13^e eeuw aangelegd. Hof en dorp waren, net als Loosduinen en Eikenduinen, gelegen op een strandwal in verband met de gunstige ligging voor de vestiging. Rond 1276 maakte Floris V van Die Haghe een zelfstandig bestuurslichaam, een apart 'ambacht', en werd het grafelijke kasteel tot een prestigieus complex (de Ridderzaal) uitgebouwd.

De aanwezigheid van het hof trok aanvankelijk veel mensen aan, die diensten verleenden aan dat hof. Zij woonden in de directe omgeving van het hof. Vanaf de 14^e eeuw bouwden ook niet-adellijke personen hun huizen. Het dorp breidde zich vanaf eind 14^e eeuw uit in de richting van de venige strandvlakte, waar een handwerkerswijk ontstond. In deze wijk waren de ambachten zoals de leerlooierijen, schoenmakerijen, kuiperijen en de textielwerkplaatsen geconcentreerd in verband met de nabijheid van de veenstromen. Voor deze ambachten was stromend water essentieel. Een van die stroompjes werd in 1344/1345 gekanaliseerd en verlengd: dat was het Spui, uitmondend in de Trekvluit.

Op de strandwal werd een kerk gebouwd. Deze kerk, de Grote of St. Jacobskerk, kreeg zijn huidige vorm en omvang in de loop van de 15^e eeuw. Het terrein rondom de Grote Kerk is eeuwenlang in gebruik geweest als begraafplaats.

Het belang van het christelijke geloof kwam in die tijd tot uiting in de kloosters. De Haagse binnenstad kende in de 15^e eeuw vijf verschillende kloosterterreinen. Daarnaast was in Loosduinen in de 13^e eeuw een belangrijk klooster gevestigd. Bij het begin van de opstand in 1568 werden deze gebouwen onteigend en in de loop van de tijd gesloopt.

De kloosters speelden in de 13^e eeuw een belangrijke rol in de agrarische economie. Een groot deel van de polders aan de zuidkant van Den Haag was in het bezit van twee kloosters. Deze kloosters exploiteerden hun landerijen vanuit de uithoven (grote boerderijen), die een economische functie hadden. Ze leverden akkerbouw- en veeteeltproducten aan de kloosterlingen die hun inkomsten genereerden door de verkoop ervan. De Haagse Uithof refereert aan de functie die dit gebied in de middeleeuwen heeft gehad.

In de 17^e eeuw ging het in Den Haag economisch gezien voor de wind. Er was sprake van veel bouwactiviteiten. Tussen 1613 en 1619 liet prins Maurits rondom de stad een nieuw grachtenstelsel graven. Binnen de grachten was er volop ruimte voor de bouw van nieuwe woningen met name langs de twee belangrijkste verkeersassen 'De Wagenstraat' en 'het Spui' voor de sterk groeiende bevolking. Het gebied aan de oostzijde van het Spui onderging in de 17^e eeuw grote veranderingen. Hier werden nieuwe binnenhavens gegraven en er verrees een geheel nieuwe stadswijk. Op de weilanden en voormalige bleekvelden van het in 1572 afgebroken klooster St. Maria in Galilea werden na ophogingen en grondverbeteringen nieuwe woonwijken aangelegd die bestonden uit gesloten huizenblokken. Dit proces ging in andere delen van de stad in de daaropvolgende eeuwen gestaag door. Zo werden in de 18^e eeuw de uitgaande wegen naar het noorden toe (Denneweg, Noordeinde) langzamerhand volgebouwd.

In de gebieden tussen de verschillende dorps- en stadskernen die nu tot het grondgebied van de gemeente Den Haag horen, waren verschillende boerenhoeves te vinden. De oorsprong daarvan gaat soms tot de late middeleeuwen terug. Ook waren er kastelen aanwezig, zoals bijvoorbeeld het kasteel De Binckhorst bij de Binckhorstlaan uit de 13^e eeuw.

2.2 De archeologische waarden- en verwachtingen op de plankaart

Terreinen van hoge archeologische waarde (Waarde I)

Op de kaart zijn 9 terreinen aangegeven met een hoge archeologische waarde. Van deze terreinen is de aard en de omvang van de aanwezige archeologie bekend. Het gaat om de volgende terreinen:

1. Gavikavel.
Vindplaats uit de late steentijd
Hier is sprake van een terrein dat blijkens onderzoek van de gemeente Rijswijk in de late steentijd bewoond is geweest. Dergelijke vindplaatsen zijn nog steeds erg schaars. Elk onderzoek ter plekke zal grote kenniswinst voor de betreffende periode opleveren.
2. Statenkwartier
Een Romeinse militaire vindplaats en een vroegmiddeleeuwse vindplaats.
In de late tweede en vroege derde eeuw heeft hier hoogstwaarschijnlijk een klein Romeins fort gelegen dat een rol speelde in het kustverdedigingssysteem. Het is een van de weinige bekende militaire installaties achter de rijksgrens langs de Rijn. Pal naast dit nederzettingsterrein zijn in de zesde eeuw na Chr. pioniers vanuit de noordelijke Nederlanden neergestreken. Zij gebruikten het door het vele afval vruchtbaarder geworden Romeinse terrein voor de verbouw van hun eigen gewassen. Door de specifieke ligging onder de stuifzanden van het jonge Duin is sprake van een uitzonderlijk goede conservering van zowel sporen als artefacten.
3. Ockenburgh
Een Romeinse militaire vindplaats, een vroegmiddeleeuwse vindplaats en een ijzertijdvindplaats
Ook op Ockenburgh zijn Romeinse soldaten gelegerd geweest. De sporen van het fort zijn teruggevonden en zijn deels nog in het terrein aanwezig. De burgerlijke nederzetting die erbij hoorde is eveneens voor een deel onderzocht. Een dergelijke *vicus* is tot nu toe zeldzaam in het gebied. Elk onderzoek levert belangrijke kenniswinst op. Dat geldt ook voor het vroegmiddeleeuwse gedeelte, waarvan helaas waarschijnlijk al veel verdwenen is door het graven van de grote plas op Solleveld. Onder het Romeinse niveau is een ijzertijdvindplaats naar het zich laat aanzien heel goed bewaard gebleven.
4. Solleveld
Een vroegmiddeleeuws grafveld.
Het grafveld van de bewoners van de vroegmiddeleeuwse nederzetting bij Ockenburgh is voor een klein deel nog aanwezig. Een opgraving in 2004 heeft een aantal graven opgeleverd die vanwege hun uitzonderlijkheid landelijk bekendheid hebben gekregen. Het is het enige nu bekende grafveld in de Haagse regio uit genoemde periode.
5. Binnenhof
Laatmiddeleeuws hof en kasteelterrein.
Complex, dat het beginpunt vormt van het dorp Die Haghe en in de dertiende eeuw door de graven van Holland is vormgegeven en uitgebouwd. Het merendeel van de gebouwen op het Binnenhof is tevens rijksmonument.
6. Binckhorst
Laatmiddeleeuws kasteelterrein.
Het huidige kasteel is gebouwd op de funderingen van een ouder kasteel, waarvan de oorsprong op zijn minst teruggaat tot in de dertiende eeuw. Het is een van de heel weinige kasteelterreinen die Den Haag nog rijk is.
7. Grote Markt
Laatmiddeleeuws klooster
Onder en rondom de Grote Markt liggen de resten van een van de Haagse kloosters, het St. Elisabethsconvent. Dit was het belangrijkste vrouwenklooster dat Den Haag

gekend heeft.

8. Grote Kerk
Laatmiddeleeuwse kerk en begraafplaats.
De eerste kerk die in Den Haag voor zover bekend werd gebouwd en waarvan de wortels gezocht moeten worden in de veertiende of dertiende eeuw. Deze kerk zal van oorsprong van hout zijn geweest. Rondom en in de kerk zelf zijn gedurende vele eeuwen Hagenaars begraven.
9. Uithof
Funderingen Uithofsboerderij.
Tijdens opgravingen zijn de funderingen van een Uithofsboerderij blootgelegd en vervolgens in de grond geconserveerd. De fundering is opgebouwd uit kloostermoppen, de eerste bakstenen die in ons land in de middeleeuwen vervaardigd werden. Tot nu toe zijn deze resten enig in hun soort in Den Haag.

De bovengenoemde terreinen kunnen in detail anders zijn dan de terreinen zoals afgebeeld in de provinciale Cultuurhistorische Hoofdstructuur. Het verschil wordt veroorzaakt door het opnemen van nieuwe gegevens die het mogelijk maakten terreinen scherper te omgrenzen.

Terreinen met een hoge archeologische verwachting (Waarde II)

Zoals boven is beschreven, heeft de bodem van de gemeente Den Haag veel archeologie opgeleverd, en is de kans op nog niet ontdekte waarden op veel plaatsen aanwezig. De zones waarbinnen die waarden worden verwacht zijn op de bijgevoegde kaart weergegeven als 'Waarde II'. Alles uit de pre- en vroeghistorische perioden, dus van voor het ontstaan van de verschillende dorpen en steden, wordt als archeologisch waardevol bestempeld. Hetzelfde geldt voor die resten binnen en buiten de stads- en dorpskernen die dateren uit de middeleeuwen, de zestiende, zeventiende en achttiende eeuw. Resten uit de negentiende en twintigste eeuw worden als niet belangrijk en niet behoudenswaardig beschouwd en gelden vooral als versturende elementen voor de oudere perioden.

3 BELEIDSKADER

3.1 Inleiding

Dit hoofdstuk schetst het beleidskader dat op het plangebied van toepassing is.

3.2 Archeologie

Voor het thema Archeologie is het van belang een onderscheid te maken tussen rijksbeleid en wetgeving, het provinciale beleid en het gemeentelijk beleid. Ze zijn in hoge mate complementair aan elkaar.

3.2.1 Nationale regelgeving

Wet archeologische monumentenzorg (de Monumentenwet 1988)

Op 1 september 2007 is de Monumentenwet 1988 gewijzigd. De wijziging houdt in dat bij ruimtelijke plannen de betrokken overheid ervoor zorgt dat archeologische waarden tijdig worden opgespoord (door middel van archeologisch vooronderzoek) zodat ze in de belangenafweging kunnen worden meegewogen, zoals vastgelegd in het Europees Verdrag van Valetta (Malta). Daarin neemt de zorg voor het archeologisch erfgoed een belangrijke plaats in. Nieuw is de bepaling dat "de verstoorder betaalt".

De archeologische waarden zijn op landelijk niveau aangegeven op de door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) (voorheen genaamd: de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten) uitgebrachte Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW). In het Archeologisch Informatie Systeem (Archis) zijn archeologische vondstmeldingen en terreinen opgenomen die wettelijk zijn beschermd of waarvoor meldingsplicht bestaat in het geval van voorgenomen grondwerkzaamheden.

3.2.2 Provinciaal beleid

Het beleid van de Provincie Zuid-Holland richt zich, conform het Rijksbeleid en de Monumentenwet 1988 (de Wet op archeologische monumentenzorg) op het behouden van archeologische waarden op de plaats waar de waarden zijn aangetroffen. Bij het opstellen van een ruimtelijk plan dient onderzoek te worden gedaan naar de aanwezigheid van archeologische waarden in het plangebied. Het provinciale beleid aangaande archeologie staat vermeld in het Streekplan Zuid-Holland West. Daarnaast vormen de nota Regels voor Ruimte en de nota Archeologie het toetsingskader voor gemeentelijke ruimtelijke plannen. In de nota Archeologie is opgenomen dat archeologische waardevolle gebieden door middel van een juridische regeling in bestemmingsplannen dienen te worden beschermd tegen werkzaamheden die zouden kunnen leiden tot verstoring van het bodemarchief. Voorts is bepaald dat in gebieden die in de Cultuurhistorische Hoofdstructuur zijn aangemerkt als gebieden met een zeer grote tot redelijke kans op archeologische waarden, bij het voorbereiden van ruimtelijke ontwikkelingen verplicht moet worden om een verkennend archeologisch onderzoek uit te voeren.

3.2.3 Gemeentelijk beleid

Archeologie

Het archeologisch beleid van de gemeente Den Haag - vastgelegd in de Beleidsnota 2000-2005 en in de nieuwe beleidsnota 2010-2015 - is er op gericht de in de grond aanwezige archeologische waarden zoveel mogelijk te behouden. Wanneer dat niet mogelijk blijkt moet de aanwezige archeologie veilig worden gesteld door middel van opgravingen.

4 Opzet bestemmingsplan

In dit bestemmingsplan zijn de gebieden met aangetoonde archeologische waarden aangegeven als dubbelbestemming Waarde I. Het betreft bekende en geregistreerde vindplaatsen en de gebieden waar uit onderzoeken blijkt dat er archeologische waarden aanwezig zijn, waarvan de precieze omvang en de datering bekend is en die voor de geschiedenis van Den Haag van belang zijn.

De gebieden waarin zich naar verwachting archeologische waarden bevinden of waar waarden bekend zijn zonder dat over de datering de grootte of het belang iets nader te zeggen valt zijn aangeduid als dubbelbestemming Waarde II.

In dit paraplubestemmingsplan is de diepte van 50 cm zoals is weergegeven in de monumentenverordening, aangehouden. Er is gekozen voor de diepte van 50 cm (bij Waarde I en Waarde II), omdat binnen de bebouwde kom van de gemeente Den Haag de archeologische waarden bijna nooit op een geringere diepte voorkomen. Een uitzondering hierop vormt het gebied gelegen in het Statenkwartier. Dit gebied is opgehoogd met zand en is daarom gekozen voor een diepte van 150 cm. In het gebied worden ontwikkelingen die niet groter dan 15 m² zijn mogelijk gemaakt. Voor een grens van 50 m² (bij Waarde II) is gekozen omdat een grotere vrijstelling – met uitzondering van het gebied gelegen in het Statenkwartier - de ensemblewaarde binnen archeologische sites te veel kan aantasten.

Het vaststellen van de archeologische waarde vindt binnen de archeologische monumentenzorg gefaseerd plaats. Na een bureauonderzoek kan het nodig zijn een archeologische inventarisatie in het veld uit te voeren. De resultaten van de inventarisatie kunnen vervolgens leiden tot een aanvullend archeologisch onderzoek. De resultaten van laatstgenoemd onderzoek vormen het uitgangspunt bij de keuze om een vindplaats te behouden, op te graven, waarnemingen uit te voeren tijdens het bouwproject of geen verdere maatregelen te treffen. Voor zover er maatregelen moeten worden genomen, dienen deze in dat rapport opgenomen te worden met vermelding van de resultaten. Teneinde onnodige procedures te vermijden wordt initiatiefnemer verzocht vooraf contact op te nemen met de Afdeling Archeologie van de gemeente.

Uitvoering van archeologisch (voor)onderzoek is in Nederland voorbehouden aan daarvoor vergunninghoudende bedrijven of instanties.

Juridisch kader

4.1.1 Inleiding

Het paraplubestemmingsplan Archeologie heeft primair tot doel regels op te nemen ter bescherming en behoud van archeologische waarden in de vigerende bestemmingsplannen.

Het paraplubestemmingsplan bestaat uit een plankaart, regels en een toelichting. De eerste twee onderdelen zijn juridisch bindend, de toelichting is juridisch niet bindend maar helpt bij de interpretatie van de plankaart en de regels. De plankaart is getekend op een topografische ondergrond met een schaal van 1:20000.

De regels zijn als volgt ingedeeld:

- *Inleidende bepalingen.* Hierin worden de begrippen toegelicht die in regels voorkomen (artikel 1) en de wijze van meten (artikel 2).
- *Bestemmingsbepalingen.* De bestemmingsbepalingen (artikel 3 en 4) bevatten voor de als Waarde I en Waarde II aangewezen gronden regels ten aanzien van de bescherming en het behoud van archeologische waarden. Daarnaast bevatten artikel 3 en 4 bouwregels en regels voor het aanlegvergunningstelsel.
- *Algemene bepaling.* De algemene bepalingen (artikel 5) bevatten algemene - voor alle bestemmingen geldende- bepalingen zoals bepalingen ten aanzien van het gebruik van gronden en bouwwerken.
- *Overgangs- en slotbepalingen.* De laatste twee bepalingen (artikel 6 tot en met 7) betreffen achtereenvolgens de overgangsbepalingen en de slotbepaling.

4.1.2 Inleidende bepalingen

Artikel 1 begripsbepalingen, Artikel 2 wijze van meten

In artikel 1 worden belangrijke begrippen die in het plan voorkomen, nader gedefinieerd en in artikel 2 de wijze van meten (hoogte, diepte etc.) die moet worden gehanteerd bij het bouwen.

4.1.3 Bestemmingsbepalingen

Artikelen 3 en 4 Waarde I en II (Archeologie)

In de bestemmingsbepalingen is aangegeven dat de voor Waarde I en II (archeologie) aangewezen gronden mede bestemd zijn voor het behoud en de bescherming van archeologische waarden. Daarnaast zijn er regels gesteld, die in het kader van het bouwen en het aanleggen van toepassing zijn. Dit betekent dat in voorkomende gevallen er een verplichting tot vooronderzoek bestaat teneinde de archeologische waarde van het te verstoren terrein vast te stellen. Hierbij kan gedacht worden aan de verplichting tot het doen van bureauonderzoek; de verplichting tot het doen van boringen; of het uitvoeren van proefsleuvenonderzoek of een combinatie daarvan. Op basis van de waardebepaling neemt het bevoegd gezag een besluit over de te nemen maatregelen. Deze maatregelen kunnen bestaan uit de verplichting tot het treffen van technische maatregelen waardoor monumenten in de bodem kunnen worden behouden of de verplichting tot het doen van opgravingen of de verplichting de activiteit die tot bodemverstoring leidt, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van de archeologische monumentenzorg die voldoet aan door burgemeester en wethouders bij de vergunning te stellen kwalificaties. Ten slotte is er een nadere eisen-regeling opgenomen. Hierbij moet gedacht worden aan eisen met betrekking tot de uitvoering van archeologisch onderzoek en de bescherming of het behoud van archeologische waarden.

4.1.4 Algemene bepalingen

Artikel 5 Algemene gebruiksbepalingen

In dit artikel is een algemene verbodsbepaling opgenomen: het is verboden de in het plan begrepen gronden en de zich daarop bevindende opstallen te gebruiken op een wijze of tot een doel, strijdig met de bestemming of met de regels van het plan.

4.1.5 Overgangs- en slotbepalingen

Artikel 6 Overgangsbepalingen

De overgangsbepalingen hebben als doel tijdens de overgang naar een nieuw bestemmingsplan de rechtstoestand vast te leggen van bouwwerken die op het tijdstip van de terinzagelegging van het ontwerp van het plan zijn gebouwd of nog gebouwd kunnen worden - dat wil zeggen waarvoor bouwvergunning is verleend of nog te verlenen is - en die afwijken van de bouwregels in dit plan. Het tweede lid van dit artikel heeft betrekking op het gebruik van gronden en bouwwerken, voor zover dit gebruik op het tijdstip van rechtskracht verkrijgen van dit bestemmingsplan afwijkt van dit plan.

Artikel 7 Slotbepaling

Dit artikel geeft aan onder welke naam de regels van het bestemmingsplan moeten worden aangehaald: 'Regels paraplubestemmingsplan Archeologie'.

5. ECONOMISCHE UITVOERBAARHEID

Het bestemmingsplan Archeologie is een paraplubestemmingsplan dat voor diverse plangebieden een juridische regeling ten aanzien van de bescherming en het behoud van archeologische waarden ingevolge de Wet op de archeologische monumentenzorg biedt. Ter uitvoering van dit plan worden geen kosten gemaakt.

6. OVERLEG

Er heeft vooroverleg ex artikel 3.1.1. van het Bro plaatsgevonden met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Het plan is akkoord bevonden.

Daarnaast heeft er een vooroverleg ex artikel 3.1.1. van het Bro met de provincie Zuid-Holland plaatsgevonden. Kleine tekstuele aanpassingen zijn naar aanleiding van dit vooroverleg gedaan. Het plan is akkoord bevonden door de provincie Zuid-Holland.